

Андрій Володимирович Таранич

канд. екон. наук

ORCID 0000-0003-0309-6100

e-mail: a.taranych@donnu.edu.ua,

Донецький національний університет

імені Василя Стуса, м. Вінниця

СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ КРАЇН В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Постановка проблеми. Сучасний стан світового господарства характеризується зміною парадигм розвитку глобальної економіки через накопичення протиріч у більшості складових світової економічної системи, що посилюються глобальними планетарними зсувами у кліматичному, бактеріологічному, радіаційному та генетичному балансах. До загальних викликів розвитку людства і глобальних проблем сучасності у теперішній час додаються протиріччя у концепціях економічного зростання різних категорій країн, що роблять недосяжними зусилля провідних країн світу у подоланні вказаних викликів.

Одним з них є диференціація у ступенях розвитку та боргова залежність від МВФ і Світового банку. Відповідно до них, країни не можуть цілком спрямувати вільні бюджетні кошти на вимоги технологічного розвитку, тому що змушені витратити їх на обслуговування державного боргу.

Країни мають вирішити цю дилему, щоб забезпечити власне економічне зростання та вирішення питань соціально-демографічного розвитку, підвищення якості життя населення й їх економічного суверенітету.

Так, країни, що розвиваються, вимагають екстенсивних моделей економічного зростання. Для країн з транзитивною економікою доречними є стратегії інтенсифікації у сфері промисловості, що поєднують заходи з екстенсивним розширенням агропромислового комплексу. В той же час розвинені країни пропагують впровадження у власній та світовій практиці самодостатніх моделей економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Традиційно визнаними в світі є такі трактування концепцій економічного зростання, як нульове, стале, ноосферне, інноваційне й інклюзивне. Вони сформувались на підставі такого теоретико-методологічного підґрунтя, як неокласична теорія виробництва та кейнсіанська теорія макроекономічної рівноваги, економічне інноваційне зростання, інституціоналізм.

Неокласична економічна теорія поширювалась в 1870-90 роках як спроба протидії марксизму, і як визначення оптимального розвитку економіки за умов вільної конкуренції, як пошук принципів рівноваги економічної системи К. Менгером, О. фон Бем-Баверком, Дж. Б. Кларком, А. Маршаллом, Дж.Е. Мідом, Дж. Хіксом, М. Фрідменом, В. Леонтєвим [1-4].

Економічне зростання країн за неокласичними моделями визначається відносною вартістю ресурсів, що складається внаслідок міжнародного поділу праці, та доданою вартістю, що формується за рахунок використання всіх факторів виробництва, наявних у країні. Відповідно, економічне зростання країн відбувається

за рахунок найбільш раціонального використання природних ресурсів і факторів виробництва. Роль інноваційного, екологічного, соціального факторів є опосередкованою, у контексті формування вартості наявних ресурсів країни.

Необхідність державного регулювання ринкових відносин сприяла поширенню теорії Дж. М. Кейнса [5] як антикризова стратегія економічного розвитку шляхом урядового втручання в макроекономічну сферу економіки. Альтернативні положення було розроблено Е. Ліндалем і Г. Мюрдалем щодо нерівноважних макроекономічних моделей, Б. Уліном щодо протидії безробіттю шляхом державних інвестицій і суспільних робіт, Е. Лундбергом щодо протидії інфляції та безробіттю.

Кейнсіанські моделі економічного зростання передбачають використання праці та капіталу як основних факторів виробництва, що приводять до збільшення випуску продукції як джерела добробуту країни. При цьому праця як фактор виробництва трансформується дуже повільно, на відміну від вартості капіталу, який коригується активною інвестиційною політикою країни. Відповідно, економічне зростання ототожнюється зі зростанням сукупних обсягів капіталу за темпами приросту інвестицій. При цьому, праця як фактор виробництва коригується дуже повільно, відповідно до темпів природного приросту населення, інші складові соціально-економічного зростання розглядаються опосередковано, у контексті формування виробничих сил країни.

Економічне інноваційне зростання визначається потоковим зростанням інновацій у сферах виробництва й експорту, що передбачає постійне технологічне вдосконалення продукції, яка має підвищену додану вартість, користується попитом на світових товарних ринках і визначає зростання міжнародної конкурентоспроможності як виробників, так і країн в цілому. Теорія інновацій передбачає, що базисом до зростання економіки є наявна сфера матеріального виробництва, підкріплена достатньою кількістю інвестицій (труд, земля, капітал), але вони створюють лише підґрунтя, справжнє зростання економіки шляхом формування прибутку відбувається за рахунок інтелектуального капіталу вчених, дослідників і новаторів (інформація), що формують у сукупності із підприємницькими здібностями національну інноваційну систему.

Інституціоналізм є напрямом економічної теорії, яка розглядає всі економічні явища та пов'язує їх в єдину систему з політичними, правовими, соціальними, психологічними, культурно-етичними проявами суспільного життя. Його засновниками є Т. Веб-

лен, В. Мітчелл, Дж. Р. Коммонс, суттєвий вплив на формування поглядів інституціоналізму було зроблено з положень еволюційної економіки Й. Шумпетера, правової економіки Р. Познера, теорії суспільного вибору Дж. Б'юкенена, Г. Таллока, М. Олсона, концепціям інституційного аналізу економіки А. Грешенкрана, Г. Мюрдаля, І. Валерстайна, Е. де Сото, А. Сена, теоріям неінституціоналізму Р. Коуза, О. Вільямсона, Г. Беккера, Х. Демсеца, К. Менар [6-8].

На відміну від моделей неокласичного зростання, де відносини між суб'єктами відбуваються в умовах вільного ринку з метою до максимізації прибутку, інституціональна парадигма визначає дії економічних суб'єктів як систему взаємовідносин між ними й ринковими інституціями (утвореннями), а також між самими інституціями. Тому прибуток економічних суб'єктів буде залежати від ступеня відповідності нормам і правилам пов'язаних із ними утворень: держава, урядові структури, корпоративний і підприємницький сектори економіки, профспілки, споживачі, а також морально-етичні та соціально-психологічні явища, що визначають економічну поведінку ринкових суб'єктів.

Метою роботи є огляд теоретико-методологічних положень з розробки стратегій економічного зростання країн з транзитивною та розвинутою економікою та їх застосування з урахуванням глобальних викликів розвитку світового господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження. До визначення нульового економічного зростання дослідники звернулись при подоланні таких викликів глобального розвитку, як промислові та побутові викиди, що призводять до знищення озонового шару, лісового масиву, забруднення атмосфери, світового океану, джерел питної води, земель сільськогосподарського призначення – і наближують глобальну екологічну катастрофу. На думку дослідників, нульове економічне зростання повинно забезпечити баланс між досягнутим рівнем якості життя людства та його існуванням на планеті за рахунок використання економічних важелів у вирішенні екологічних проблем.

Зазначені переваги такого підходу до збереження екологічного балансу є важливими для розвинутих країн, проте не враховують індустріалізацію інших країн світу, що відбувається також і за рахунок розвинутих країн. До того ж, дослідники не вбачали достатньо вагомих аргументів до екологізації індустріального розвитку – які країни його будуть здійснювати.

Пошук відповідей на ці запитання призвів до формування концепції сталого економічного зростання як такого, що передбачає відсутність перешкод до розвитку країни шляхом поєднання інтересів сьогодення та майбутніх поколінь, коли країна повинна забезпечити наявність відтворювальних ресурсів, корисних копалин і стійкого генофонду нації. Таким чином, відбулося розширення парадигми еколого-економічного зростання за рахунок включення соціальної складової, яка передбачає верховенство права, наявність демократичних свобод, збереження культурних цінностей і надбань, вирівнювання соціальних перекосів між статками бідних і багатих верств населення.

На відміну від попередніх підходів до економічного зростання країн (екстенсивних чи інтенсивних), концепція сталого розвитку передбачає відмову від економічного зростання високими темпами на користь його низьких темпів, що балануються також

екологічною та соціальною складовими, спрямованими на збереження навколишнього природного та культурного середовища.

Також екологічні виклики розвитку сприяли формуванню теорії ноосфери як концепції розумового зростання. На відміну від нульового економічного зростання, теорія ноосфери висуває еколого-економічний розвиток як шлях до виживання людства. Тому розумову й економічну діяльність потрібно спрямувати на відновлення природного середовища, розбудову суспільно-довкільних балансів, щоб не допустити глобального природно-екологічного катаклізму. Мається на увазі формування нової системи виробничо-товарних і грошових відносин, яка буде залежати від відтворювальних здібностей навколишнього природного середовища. Її ефективність буде залежати від ступеня гармонійного співіснування людства з довкіллям.

На нашу думку, тут мається на увазі ситуація із порушенням природно-екологічним балансом, щоб агресивне природне середовище не зашкоджувало існуванню людства. Отже, за теорією ноосферного розвитку, умовою сталого суспільного прогресу є еколого-економічний баланс. Але подібне трактування буде визначати поступовий перехід від товарно-грошових відносин до суспільних моделей життєдіяльності людства на підставі екологічного імперативу, який покладено в основу існування громадських (соціальних, колективних) комах (мурах, бджіл, термітів, джмелів тощо), що відрізняються суспільним способом життя.

Вимоги країн до інтенсифікації економічного розвитку поряд із дилемою щодо його ефективності та соціальної спрямованості призвели до формування концепції інноваційного зростання. Впровадження інновацій створює умови до зменшення впливу соціальних бар'єрів, що утворюються при формуванні та розподілі матеріальних благ в економіці. Інновації забезпечують зростання шляхом науково-технічних, організаційно-економічних змін та пов'язаною з ними активізацією ринкових процесів.

Подальші дослідження напрямів інноваційного розвитку країн визначили, що він не завжди забезпечує раціональну зайнятість, не знижує рівень безробіття, не забезпечує розподіл та перерозподіл матеріальних благ серед бідних і найбідніших верств населення. Тому подальші розвідки щодо питань справедливості, рівних соціальних можливостей, захисту ринку від коливань і ризиків нестабільного зовнішнього середовища, підвищення працездатності населення в активному віці привели до формування концепції інклюзивного економічного зростання країн.

Її сутність полягає у поєднанні соціальних, економічних і територіальних складових для досягнення широкомасштабного суспільного розвитку країн поруч із вирівнюванням соціальних можливостей і рівнів життя у матеріальному і в нематеріальному вираженні, паритеті доходів усіх верств населення шляхом їх добрососудного перерозподілу.

Концепція інклюзивного економічного зростання привернула увагу переважної більшості міжнародних та урядових організацій з питань розвитку економіки: ООН, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Всесвітній економічний форум, Організація економічного співробітництва та розвитку, Європейська комісія, Комісія інклюзивного розвитку, Міжна-

родний центр політики інклюзивного зростання, Фонд Рокфеллера.

Вона знайшла відображення у численних ініціативах і програмних документах зазначених організацій, наприклад, індекс інклюзивного росту та розвитку, представлений Всесвітнім економічним форумом у 2018 році; а також як елемент у стратегіях і програмах економічного розвитку країн, наприклад, стратегія розумного, сталого й інклюзивного зростання «Європа 2020», затверджена Європейською комісією у 2010 р. [9].

Стратегія «Європа-2020» базується на трьох взаємодоповнюючих пріоритетах: інтелектуальне (розумне) зростання: розвиток економіки, заснованої на знаннях та інноваціях; стійке зростання: просування більш ресурсоефективної, зеленої і конкурентоспроможної економіки; інклюзивне зростання: розвиток економіки з високим рівнем зайнятості, що забезпечує соціальну і територіальну згуртованість.

Економічне зростання може бути забезпечене різними шляхами та засобами, проте дослідники визначають його позитивні та негативні риси для суспільства та навколишнього природного середовища (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика поглядів на суспільне значення економічного зростання країн та його наслідків

Позитивні риси до економічного зростання	Критичні зауваження
Економічне зростання передбачає збільшення основних макроекономічних показників	Зростання ВВП не забезпечує якісних показників економічного зростання країни
Економічне зростання передбачає збільшення питомих показників ВВП, які відображають покращення якості життя населення	Зростання ВВП на одну особу не передбачає реального зростання добробуту й якості життя населення
Економічне зростання країн дозволяє забезпечувати вирішення важливих завдань в сфері промисловості, екології, соціального забезпечення	Економічне зростання, що відбувається на підставі НТП, зокрема, автоматизації, роботизації виробництва, забезпечує суспільство достатньою кількістю матеріальних благ. Глобальним викликом є концентрація ресурсів і капіталів та порушення рівномірності процесів суспільного відтворення щодо їх розподілу, обміну та споживання
Економічне зростання дозволяє отримати доступ до світових ринків сировинних ресурсів, більш доступних і дешевих, ніж на національних ринках	Економічне зростання породжує виклики до виснаження виробничих і природних ресурсів, запаси яких мають тенденцію до вичерпання
Економічне зростання країн дозволяє отримати додаткові переваги на світовому ринку через високі рейтинги, економічний, політичний та ідеологічний вплив	Економічне зростання породжує виклики до природних балансів, можливостей екосистем до самовідтворення, призводить до їх забруднення та руйнування
Економічне зростання визначає зростання соціально-економічної нерівності у суспільстві, але з часом, за С. Кузнецем, мультициклічність обороту капіталу призводить до збільшення питомих доходів населення та скорочення бідності та соціальної нерівності	Економічне зростання має створювати ефект рівномірного розподілу доходів згори донизу та зменшення розриву між заможними та бідними верствами населення («теорія просочування» чи «теорія коня і горобця» за Дж. К. Гелбрейтом). Але технічний прогрес поглиблює економічну диференціацію як між країнами світу, так і в середині країн, навіть у високорозвинених країнах залишається частка населення, що знаходиться за межею бідності. Розвиток постіндустріального суспільства дещо вирівнює цей дисбаланс за рахунок домінування середнього класу, але не вирішує проблему бідності

Складено автором.

Відповідно до наведених положень, ми можемо зробити висновок, що застосування різних підходів до результатів економічного зростання країн має значення у контексті політичних й економічних зрушень, коли урядова політика формує очікувані результати в основних напрямках: економічному, інноваційному, соціальному, екологічному.

Урядовим і політичним структурам необхідно визначитись, яких результатів необхідно очікувати відповідно до викликів розвитку світового господарства та майбутнього місця країн у процесах міжнародного поділу праці. Розвиток країни має мати збалансований характер, між технологічним, соціальним й економічним векторами та безпечним, сталим й екологічним розвитком майбутніх поколінь.

Він має забезпечувати перехід для всіх країн до індустріальних і постіндустріальних стадій розвитку, з

формуванням такого постіндустріального суспільства, що не має суттєвого розриву між бідними та багатими верствами населення.

Роль уряду зростає, коли він має більше можливостей щодо безпосереднього впливу на соціально-економічний розвиток країни у зв'язку із налагодженням діалогу з приватним і корпоративним секторами економіки, що перетворюється до стійкого державно-приватного партнерства.

Економічне зростання країн є результатом урядової підтримки та впровадження певних заходів макроекономічної політики, що спирається на прозоре законодавство, підтримку конкурентних відносин, коли уряди уникають лобювання приватних інтересів, не припускають нерівномірного розвитку певних секторів економіки та дотримуються доцільного розподілу національного доходу. Ефективність економічного

розвитку зростає, коли економічні важелі управління підтримуються урядовими програмами.

У якості прикладів можна навести урядові програми, що забезпечили відновлення Японії після Другої світової війни («велике економічне диво»), Німеччини, післякризовий розвиток США (політика Ф. Рузвельта та Р. Рейгана), Великої Британії (політика М. Тетчер), індустріальний розвиток НІК, реформи у Чилі, Сінгапурі, Грузії, Китаї.

Урядову підтримку економічного розвитку в теперішній час неможливо проводити у межах «чистої школи» кейнсіанського, монетаристського, інституціоналістичного чи неокласичного врядування. Вона є комбінованою з урахуванням безлічі станів і вад розвитку, які повинні бути подолані. Всі їх можна звести до основних сфер макроекономічного середовища країни, що визначають якість її розвитку.

Одним із цих напрямів є науково-технічний розвиток (чи подолання технологічного відставання від розвинених країн), який полягає у посиленні інноваційних процесів, неоіндустріалізації, реформуванні промисловості до «стандартів 4.0» (роботизація виробництва, мережеві технології, хмарні розрахунки, створення автоматизованих промислових комплексів із гнучкими виробничими системами, інтегрованими з інтернетом речей і інтернетом послуг). Це відкриває можливості до віртуалізації (спостереження та керування) всіх виробничих процесів у режимі реального часу, їх децентралізації й автономності; підвищення конкурентоспроможності виробництва в умовах гіперсегментованих ринків збуту для задоволення потреб малих груп споживачів і навіть окремих замовників асортиментом продукції різної глибини та насиченості; гнучкого підходу до формування виробничої програми; участі у процесах міжнародного поділу праці шляхом спеціалізації виробництв і кооперації виробничих потужностей.

Фокусом розвитку є економіка знань й інформаційна економіка, які мають бути зосереджені на переході до відновлювальних джерел енергії, систем обчислення й управління базами даних, смарт-сільському господарстві, енергоефективності виробничих, комунальних і господарських процесів, корпоративної та державної соціальної відповідальності, раціоналізації зайнятості та територіального розміщення населення. Формування постіндустріального суспільства має включати соціальний захист та зростання рівня життя всіх верств населення.

Досвід індустріальних країн довів, що політика імпортозаміщення не створює умов до техніко-економічного розвитку, вона є спробою штучного стимулювання економіки, «ямкового ремонту доріг». Проте, сучасні багатонаціональні корпорації мають більші можливості та бюджети, ніж окремі країни, тому шлях до адаптації та протидії умовам зовнішнього середовища повинен базуватись на створенні власних високотехнологічних виробництв і виготовленні продукції кінцевого споживання, з поступовим переходом до розвитку сфери послуг.

У політичній сфері урядові зусилля держави мають бути спрямовані на гармонізацію й адаптацію країни до глобальних викликів, інтеграції до міжнародних інституцій, захисту прав і свобод громадян, у тому числі шляхом електронного врядування.

Але в цьому контексті залишається дискусійним питання щодо деструктивних дій різних політичних

сил, які у власних спробах боротьби за політичне лідерство вдаються до популізму, маніпуляції суспільною думкою, байкотуванню урядових ініціатив. Також дискусійним є питання щодо спостереження та втручання урядових служб безпеки до приватного життя у зв'язку з заходами щодо протидії сепаратизму, екстремізму, тероризму.

У сфері соціально-демографічних питань слід розвивати політику рівномірного розподілу промислового потенціалу, щоб уникати монозалежності мешканців містоутворюючих підприємств, стимулювати розвиток старопромислових, депресивних, аграрних регіонів країни. Така політика просторового розвитку дозволить підвищувати якість життя населення, забезпечить врівноваженість регіонального розвитку, та буде створювати передумови до розвитку людського капіталу. Якість останнього є визначальним фактором в епоху економіки знань, коли кожна людина виступає не тільки рушійною силою до впровадження власних розумових здібностей, але й джерелом розвитку інформаційної інфраструктури, як споживач високоартистичних засобів зв'язку та персональної електроніки, що стимулює розвиток індустрії інформаційних технологій та їх товарообіг на світових товарних ринках.

У центрі соціальної урядової політики потрібно ставити життєві інтереси кожної окремої людини, тому що від інтересів колективів, соціальних груп залежатимуть результати економічного розвитку країни.

Таким чином, урядова політика повинна забезпечити формування дієвої економічної стратегії розвитку країни з урахуванням інноваційної, соціальної, екологічної складових, забезпечувати концентрування зусиль населення та бізнесу на їх досягненні. Уряд повинен створювати умови до залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій у перспективні високотехнологічні виробництва, гарантувати стабільність їх функціонування, вільний рух капіталів, розширювати умови застосування державно-приватного партнерства з метою технологічного та соціального розвитку територій.

Отже, кожна з концепцій економічного зростання країн орієнтована на виконання певного стратегічного завдання відносно викликів розвитку світового господарства, проте, кожна з них не має всеохоплюючого, універсального трактування, сприятливого для впровадження всіма країнами світу. У табл. 2 наведено порівняльну характеристику концепцій економічного зростання країн.

Отже, аналіз наведених вад економічного зростання країн дозволяє зробити ряд висновків. По-перше, стратегії економічного зростання країн не повинні погіршувати екологічний стан довкілля, будувати гармонійне, збалансоване сільське господарство з точки зору зайнятості, автоматизації та продуктивності праці, гідного рівня життя робітників.

По-друге, стратегії економічного зростання країн в технічно-інноваційному плані повинні усунути сировинну залежність виробництва й експорту, забезпечити перехід до виробництв високих технологічних укладів.

По-третє, до проведення реформ в економіці повинні бути залучені підприємницький і корпоративний сектори, щоб інвестиції були рівномірно розподілені від малого до великого бізнесу. Паралельно повинно відбуватись формування соціально-відповідального громадянського суспільства, мотивованого до

впровадження реформ, згуртованості нації, усунення соціальних диспропорцій серед населення. Рушієм і взірцем цих перетворень повинен бути саме заможний клас населення.

По-четверте, проведення реформ повинно включати таку структуру державного боргу, щоб забезпечувати його погашення й економічний суверенітет країни в майбутньому.

По-п'яте, реформи промисловості повинні забезпечувати відновлення інфраструктури в економіці (відмова від вичерпних джерел палива для енергетики та промисловості), машинобудування (перехід до міського та приватного електротранспорту), транспортних, інформаційних, енергетичних магістралей.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика та критика концепцій економічного зростання країн

Найменування	Сутність	Критика
Нульове	Економіко-екологічний характер	Невизначеність і наявність мотивації джерел інвестування у вирішення екологічних проблем
Стале	Еколого-соціо-економічний характер	Доцільність для країн зі сформованим громадянським суспільством, що є соціально відповідальним перед власними нащадками
Ноосферне	Еколого-економічний характер	Формування системи грошових і товарно-виробничих відносин, які залежать від колапсу природно-екологічного балансу
Інноваційне	Інноваційно-економічний характер	Наявність соціального ефекту, невизначеного в часовому та суспільному вимірі. Невизначеність застосування інновацій за рівнем хвиль та доцільністю в економіці
Інклюзивне	Соціально-економічний характер	Наявність структурно-технологічних диспропорцій між соціальною сферою та промисловістю щодо зайнятості й оплати праці, трудова міграція до економічно розвинутих країн світу

Складено автором.

Висновки та рекомендації. Розробка стратегій економічного зростання країн вимагає зваженого підходу з точки зору очікуваних результатів і наявних ресурсів. Країни різних рівнів економічного розвитку вимагають застосування різних стратегій, але зі зростанням рівня розвитку країн інтенсивність стратегій знижується, акценти зміщуються з розвитку промисловості до підвищення рівня зайнятості й якості життя населення, розбудови громадянського суспільства, соціальної й екологічної відповідальності.

Актуальним викликом ринкової економіки є пошук і побудова ефективних методів взаємодії урядових структур із корпоративним сектором економіки, щоб спрямувати зусилля великого бізнесу на вирішення питань соціально-екологічного розвитку країни у режимі діалогу та державно-приватного партнерства.

Еволюція стратегій зростання країн спиралась на економічну, екологічну, соціальну, інноваційно-технологічну складові, що створювали позитивний ефект розвитку країн. Практика їх застосування різними країнами показала, що на різних етапах розвитку кожна складова додає бажаного ефекту, коли країни обирають різні варіанти у якості перехідних, та переходять до розбудови стратегії інклюзивного зростання. Для розвинених країн світу стратегія інклюзивного зростання має доповнюючий, результуючий характер, що підсилює дію базової стратегії (для країн ЄС) сталого чи інноваційного зростання (для США, Індії, КНР).

Національна стратегія інклюзивного зростання повинна спиратись на базові принципи паритетності економічних можливостей щодо доступу ринкових суб'єктів до ресурсів і ринків збуту; щодо рівності в політичній, законодавчій, антимонопольній, податковій політиці; щодо впровадження цілеспрямованої урядової політики на ринку праці (гідність праці, продуктивна зайнятість, якість життя населення) та взає-

модії між бізнесом, урядом, профспілками, робітниками та населенням в цілому щодо рівномірного розподілу національного доходу та скорочення розривів між бідними та багатими верствами населення.

Якщо порівнювати інклюзивну економіку з іншими напрямками та програмами урядової співпраці, то можна її співставити з концепцією державно-приватного партнерства, з тією різницею, що друге спрямоване на проведення діалогу та колаборації у соціальних проєктах підприємницького та корпоративного секторів економіки, а перше передбачає прямі залучення широких верств населення до соціальних ініціатив.

Для таких країн з транзитивною економікою, як Україна, формування стратегій економічного зростання інклюзивного типу має відбутись після вирішення завдань щодо побудови самодостатньої індустріально-аграрної економіки, що буде мати спрямованість до постіндустріального розвитку.

Список використаних джерел

1. Кларк Дж.Б. Распределение богатства. Москва: Экономика, 1992. 447 с.
2. Маршалл А. Принципы экономической науки. Москва: Прогресс. 1993. 594 с. URL: <http://www.library.fa.ru/files/Marshall.pdf> (дата звернення 28.03.2020).
3. Фрідман М. Капіталізм і свобода / пер. з англ. Неля Рогачевська. Київ: Наш Формат, 2017. 216 с.
4. Леонтьев В., Ченери В., Кларк Г. Исследования структуры американской экономики: Теоретический и эмпирический анализ по схеме затрат-выпуск. Москва: Госстатиздат, 1958. 640 с.
5. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. Избранное. Москва: Эксмо, 2007. 960 с.
6. Веблен Т. Теория праздного класса. Москва: «Прогресс», 1984. 367 с. URL: <https://drive.google.com/>

file/d/0B94jiYiyxxDHUW9QeWxDVvk9LMDA/view (дата звернення 28.03.2020).

7. Коммонс Дж. Р. Институциональная экономика. *Экономический вестник РГУ*. 2007. Том 5. № 4. С. 59-70.

8. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития. Москва: Эксмо, 2008. 863 с.

9. Стратегія розвитку Європи до 2020 року «Стратегія розумного, стійкого та всебічного зростання». URL: http://aei.pitt.edu/42633/1/com2010_2020en01_straetry.pdf (дата звернення 28.03.2020).

References

1. Klark Dzh.B. (1992). *Raspredeleniye bogatstva* [Distribution of wealth]. Moscow, Ekonomika [in Russian].

2. Marshall A. (1993). *Printsipy ekonomicheskoy nauki* [Principles of economic science]. Moscow, Progress. Retrieved from <http://www.library.fa.ru/files/Marshall.pdf> (accessed 25 March 2020) [in Russian]

3. Fridman M. (2017). *Kapitalizm i svoboda* [Capitalism and freedom]. Moscow, Nash Format [in Russian].

4. Leont'yev V., Cheneri V., Klark G. (1958). *Issledovaniye struktury amerikanskoj ekonomiki:*

Teoreticheskij i empiricheskij analiz po skheme zatraty-vypusk [Study of the structure of the American economy: Theoretical and empirical analysis of the input-output scheme]. Moscow, Gosstatizdat [in Russian].

5. Keynes Dzh. M. (2007). *Obshchaya teoriya zanyatosti, protsenta i deneg. Izbrannoye* [General theory of employment, interest and money. Favorites]. Moscow, Eksmo [in Russian].

6. Veblen T. (1984). *Teoriya prazdno klassa* [The Theory of Leisure Class]. Moscow: Progress. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/0B94jiYiyxxDHUW9QeWxDVvk9LMDA/view> (accessed 25 March 2020) [in Russian].

7. Kommons Dzh. R. (2007). *Institutsional'naya ekonomika* [Institutional Economics]. *Economic Bulletin of the RSU*, vol. 5, no. 4, pp. 59-70.

8. Shumpeter J. (2008). *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya* [The Theory of Economic Development]. Moscow, Eksmo [in Russian].

9. European Commission. (2010). *Stratehiya rozvytku Yevropy do 2020 roku «Stratehiya rozumnoho, stiykoho ta vsebichnoho zrostannya»* [COMMUNICATION FROM THE COMMISSION EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth]. Retrieved from http://aei.pitt.edu/42633/1/com2010_2020en01_straetry.pdf (accessed 25 March 2020).

Стаття надійшла до редакції 30.03.2020
Прийнято до друку 14.04.2020

Формат цитування:

Таранич А. В. Стратегії економічного зростання країн в контексті глобальних викликів розвитку світового господарства. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 1 (38). С. 52-57. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).52-57](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).52-57)

Taranych A. V. (2020). *Countries' Economic Growth Strategies in the Context of Global Challenges of World Economy Development*. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (38), pp. 52-57. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).52-57](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).52-57)